

روش‌های کلیدی در مطالعات جغرافیای انسانی

(با تأکید بر قواعد کاربردی در بررسی سه سوال چه؟
چگونه؟ و به چه روش؟)

دکتر معصومه جمشیدی
مدرس دانشگاه غیرانتفاعی باختر ایلام

دکتر علی رضا جمشیدی
مدرس گروه جغرافیا دانشگاه ارومیه

دکتر اسحاق جلالیان
عضو هیئت علمی دانشگاه پیام نور

سرشناسه	: جمشیدی، معصومه، ۱۳۶۳ -
عنوان و پدیدآور	: روش‌های کلیدی در مطالعات جغرافیای انسانی / تالیف معصومه جمشیدی،
	علیرضا جمشیدی، اسحاق جلالیان.
مشخصات نشر	: تهران، آراد کتاب، ۱۳۹۶
مشخصات ظاهری	: ۱۴۶ ص،
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۱۸۶-۳۰۵-۹
موضوع	: جغرافیای انسانی
شناسه افزوده	: جمشیدی، علیرضا، ۱۳۶۰ -
شناسه افزوده	: جلالیان، اسحاق،
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۶ ج۸، ۹ / GF۴۱
رده بندی دیویی	: ۳۰۴/۲
شماره کتابخانه ملی	: ۴۷۸۱۲۶۷

روش‌های کلیدی در مطالعات جغرافیای انسانی

(با تاکید بر قواعد کاربردی در بررسی سه سوال چه؟ چگونه؟ و به چه روش؟)

- ☒ تالیف : معصومه جمشیدی، علیرضا جمشیدی، اسحاق جلالیان
☒ ناشر: آراد کتاب
☒ نوبت چاپ: اول ۱۳۹۶
☒ چاپ و صحافی: مهرگان
☒ شابک: ۹-۳۰۵-۱۸۶-۶۰۰-۹۷۸
☒ تیراژ: ۵۰۰ جلد
☒ قیمت: ۱۵۵۰۰۰ ریال

حق چاپ برای ناشر محفوظ است. کلیه حقوق و حق چاپ متن، طرح روی جلد و عنوان کتاب با نگرش به قانون حمایت حقوق مؤلفان، مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸ برای انتشارات آراد کتاب محفوظ است و متخلفین تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

مرکز پخش و فروش:

انتشارات آراد کتاب تلفن: ۰۶۶۹۷۵۲۸۵ - ۰۶۶۴۸۲۲۲۶ - ۰۹۱۲۳۰۶۲۴۵۸

فروشگاه اینترنتی: www.aradbook.com

پیشگفتار

پژوهش و انجام تحقیقات علمی به منظور کشف حقایق و پاسخگویی به مجهولات پیش رو از تمایلات اجتناب ناپذیر بسیاری از دانشجویان رشته جغرافیای انسانی است. در راستای انجام تحقیقات علمی بسیاری از دانشجویان با موارد و مسائل خاصی روبرو می شوند که سبب ممانعت از انجام تحقیق شده و آنان را با مشکلات و محدودیت های جدی مواجه می نماید. بنابراین، این کتاب برای دانشجویان و کلیه کسانی که علاقه مند به تحقیق در رشته های مرتبط با جغرافیای انسانی، مانند جغرافیا و برنامه ریزی روستایی، جغرافیا و برنامه ریزی شهری و جغرافیای برنامه ریزی گردشگری است، تألیف شده است. در این کتاب سعی بر آن است، اصول و مباحثی مورد بررسی قرار گیرند که دانشجویان مذکور در راستای انجام تحقیق به آن روبرو هستند. بنابراین، کتاب حاضر در سه فصل و در قالب سه سوال کلی چه^۱؟ چگونه^۲؟ و به چه روش^۳؟ تألیف شده است. این سه سوال در مطالعات جغرافیای انسانی زمینه ساز انجام مطالعاتی است که علاوه بر گسترش قلمرو دانش علم جغرافیای انسانی، فهم و درک محقق از دنیای اطراف خود ارتقاء می دهند. نویسندگان کتاب حاضر، در بررسی سوال چه؟ شروع تحقیق در مطالعات جغرافیای انسانی را با مطالبی در زمینه انتخاب موضوع، یافتن مطالعات پیشین در زمینه موضوع تحقیق و بیان مسئله تشریح نموده اند. در فصل دوم کتاب، سوال چگونه؟ طرح شده است. در این فصل، روش ها و چگونگی گردآوری و بولد داده ها در قالب داده های اولیه و داده های ثانویه ارائه شده است. فصل سوم نیز، مربوط به تشریح سوال به چه روش؟ در مطالعات جغرافیا است که شامل روش های تجزیه و تحلیل و تفسیر داده های جغرافیایی به دو صورت روش های تحلیل کیفی و روش های تحلیل کمی با کاربرد اماره می باشد.

بدیهی است که در مباحث و مفاهیم ارائه شده در این کتاب، بنابر ماهیت و مفاهیم و تنوع گسترده موضوعات امکان ارزیابی و لحاظ کردن همه موضوعات و دیدگاه ها نبوده است ولی نویسندگان سعی داشته اند در موضوعات مورد بحث با توجه به تجارب شخصی خود در زمینه تحقیق و پژوهش، به منابع متنوع و دردسترس رجوع نمایند. همچنین، ما ادعا نمی کنیم که این کتاب برای خوانندگان محترم مفید و کافی خواهد بود، اما امیدواریم این چنین بوده و راه

1 - What

2 - How

3 - In what way?

مطالعه و ارائه تحقیقات کاربردی را برای آنها هموار کند. خوانندگان محترم خود بهترین داور برای تشخیص نقاط مثبت و کاستی آن خواهند بود و صمیمانه از اظهار نظرهای سازنده آنها به منظور بهبود کمی و کیفی چاپ‌های بعدی کتاب حاضر استقبال می‌نماییم.

معصومه جمشیدی

علیرضا جمشیدی

اسحاق جلالیان

زمستان ۱۳۹۵

www.ketab.ir

فهرست منابع

عنوان	صفحه
۱- مقدمه	۱۳
۱-۱- ماهیت تحقیقات جغرافیایی	۱۳
۱-۲- رهیافت‌های کمی و کیفی در مطالعات جغرافیایی	۱۴
۱-۳- انتخاب موضوع در مطالعات جغرافیا	۱۶
۱-۳-۱- داستان دو دانشجو و انتخاب موضوع تحقیق	۱۶
۱-۴- ایجاد و طراحی یک پروژه تحقیقاتی	۱۸
۱-۵- آیا پرور من تحقیقاتی است؟	۲۳
۱-۶- آیا بهره‌ش از جغرافیایی است؟	۲۴
۱-۷- آیا پروژه من عملی است؟	۲۶
۱-۸- یافتن مطالعات پیشین در زمینه موضوع تحقیق	۲۸
۱-۹- طرح شبکه با صورت مسترده	۳۰
۱-۹-۱- تصمیمگیری با آغاز	۳۱
۱-۹-۲- فهرست‌های موضوع	۳۱
۱-۹-۳- کتابشناسی یا فهرست کتاب	۳۳
۱-۹-۴- چکیده‌ها	۳۳
۱-۹-۵- پایگاه‌های داده کامپیوتری	۳۴
۱-۹-۶- اینترنت	۳۵
۱-۹-۷- امانت‌های بین کتابخانه‌ای	۳۶
۱-۱۰- بیان مسأله	۳۷
۱-۱۰-۱- مسأله پژوهش چیست؟	۳۷
۱-۱۱- اهمیت تدوین مسأله پژوهش	۴۰
۱-۱۱-۱- نمونه‌ای از بیان مسأله	۴۰
۱-۱۱-۲- روش‌های درگیر در تعریف مسأله	۴۲
۱-۱۱-۳- منابع مسأله تحقیق	۴۵
۲- مقدمه	۴۷
۲-۱- جمع‌آوری داده‌های اولیه (روش میدانی)	۴۸
۲-۱-۱- روش مشاهده	۴۸
۲-۱-۲- روش مصاحبه	۵۲
۲-۱-۲-۱- پیشنهادها و اصول اساسی مصاحبه	۵۵
۲-۱-۳- پرسشنامه	۵۶
۲-۱-۳-۱- جمله‌بندی و ساختار سوالات در پرسشنامه	۵۶
الف- برقراری ارتباط	۵۷
ب- ملاک مرجعی	۵۸
۲-۱-۳-۲- تنظیم پرسشنامه	۵۹

۵۹	۲-۱-۳-۳- طرح پرسشنامه
۶۰	۲-۱-۳-۴- اجرای آزمایشی (پایلوت) پرسشنامه
۶۱	سوالات خاص
۶۱	پرسشنامه به مثابه یک کل
۶۲	۲-۱-۴- ابزار گردآوری اطلاعات یا پرسشنامه
۶۳	۲-۱-۴-۱- پرسشنامه بسته پاسخ
۶۶	۲-۱-۴-۲- پرسشنامه باز پاسخ
۶۷	۲-۱-۴-۳- پرسشنامه ترکیبی (سوالات باز و بسته پاسخ)
۶۷	۲-۱-۵- عوامل اجرای پرسشنامه
۶۷	۲-۱-۶- برنامه ریزی و مدیریت اجرای پرسشنامه
۷۰	۲-۱-۷- مصاحبه، تئوری، جامع یا آزاد
۷۱	۲-۲- جمع آوری داده‌های ثانویه (روش کتابخانه‌ای)
۷۳	۲-۲-۱- دسترسی به داده‌های ثانویه
۷۴	۲-۳- سنجش‌های غیر واکندگی
۷۷	۲- مقدمه
۷۷	۳-۱- انواع شیوه‌های تجزیه و تحلیل داده‌ها
۷۷	۳-۱-۱- شیوه تجزیه و تحلیل کیفی
۷۸	۳-۱-۱-۱- نظریه زمینه‌ای
۷۹	- فرایند ساخت نظریه زمینه‌ای
۸۰	- مرحله اول: طرح پژوهش
۸۱	- مرحله دوم: جمع آوری داده‌ها
۸۲	- مرحله سوم: تنظیم داده‌ها
۸۲	- مرحله چهارم: تجزیه و تحلیل داده‌ها
۸۲	- کدبندی باز
۸۳	- کدبندی محوری
۸۴	- کدبندی گزینشی
۸۵	- مرحله پنجم: مقایسه با ادبیات موضوع و بررسی روایی و پایایی پژوهش
۸۵	۳-۱-۲- شیوه تجزیه و تحلیل کمی
۸۵	۳-۱-۲-۱- تحلیل توصیفی
۸۶	۳-۱-۲-۲- تحلیل استنباطی
۸۷	- تحلیل روابط بین متغیرها
۸۷	الف- همبستگی
۸۸	- انواع همبستگی
۸۸	- سطوح اندازه گیری
۸۹	۱- سطح اسمی
۸۹	۲- سطح ترتیبی
۹۰	۳- سطح فاصله‌ای
۹۰	۴- سطح نسبی

- ۹۲ - ضرایب همبستگی برای متغیرهای اسمی.....
- ۹۲ ۱- ضرایب کای اسکور.....
- ۹۳ ۲- ضریب فی.....
- ۹۳ ۳- ضریب توافق پیرسون.....
- ۹۴ - ضرایب همبستگی برای متغیرهای ترتیبی.....
- ۹۴ ۱- ضریب همبستگی کندال.....
- ۹۵ ۲- ضریب گاما.....
- ۹۵ ۳- ضریب همبستگی رتبه‌ای اسپیرمن.....
- ۹۶ - ضرایب همبستگی برای متغیرهای فاصله‌ای و نسبی.....
- ۹۶ ۱- آزمون همبستگی پیرسون.....
- ۹۶ ب- تفاوت وجود بین گروه‌های مورد مطالعه (مقایسه میانگین).....
- ۹۶ - آزمون‌های پارامتری.....
- ۹۷ - آزمون‌های پارامتری برای یک گروه.....
- ۹۷ ۱- آزمون t تک نمونه.....
- ۹۷ ۲- آزمون Z.....
- ۹۸ ۳- آزمون t تک نمونه.....
- ۱۰۱ - آزمون‌های پارامتری دو گروهی.....
- ۱۰۲ ۱- آزمون t برای گروه‌های مستقل.....
- ۱۰۲ ۲- آزمون t برای نمونه‌های همبسته یا جفتی.....
- ۱۰۲ - آزمون‌های پارامتری چند گروهی.....
- ۱۰۳ ۱- آزمون تحلیل واریانس یک طرفه.....
- ۱۰۵ ۲- آزمون تحلیل واریانس چند متغیره.....
- ۱۰۶ - آزمون‌های ناپارامتری.....
- ۱۰۷ - آزمون‌های ناپارامتری برای یک گروه.....
- ۱۰۷ ۱- آزمون کای دو.....
- ۱۰۸ ۲- آزمون تک نمونه‌ای دورها یا آزمون ولد-ولفویس.....
- ۱۱۰ - آزمون‌های ناپارامتری برای دو گروه و بیشتر.....
- ۱۱۱ - آزمون‌های پارامتری دو گروه مستقل.....
- ۱۱۱ ۱- آزمون منویتنی.....
- ۱۱۴ ۲- آزمون کولموگروف-سیمرنف.....
- ۱۱۶ - آزمون‌های پارامتری دو گروه همبسته.....
- ۱۱۶ ۱- آزمون نشانه یا علامت.....
- ۱۲۰ ۲- آزمون مک نمار.....
- ۱۲۲ ۳- آزمون ویلکاکسون.....
- ۱۲۶ - آزمون‌های پارامتری سه گروه و بیشتر (گروه‌های مستقل).....
- ۱۲۶ ۱- آزمون کروسکال والیس.....
- ۱۲۹ ۲- آزمون میانه.....
- ۱۳۱ - آزمون‌های پارامتری سه گروه و بیشتر (گروه‌های همبسته).....

- ۱- آزمون کوکران ۱۳۱
- ۲- آزمون فریدمن ۱۳۳
- ج- تبیین متغیر وابسته از طریق متغیرهای مستقل ۱۳۵
- تحلیل‌های رگرسیونی بر اساس فرضیه‌های علی با مقیاس‌های پارامتری ۱۳۶
- ۱- رگرسیون خطی ساده ۱۳۶
- ۲- رگرسیون خطی چند متغیره ۱۳۷
- تحلیل‌های رگرسیونی بر اساس فرضیه‌های علی با مقیاس‌های ناپارامتری ۱۳۷
- ۱- رگرسیون لجستیک ۱۳۷